

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

İLHAM ƏLİYEV: MÜASİR QLOBAŁ ÇAĞIRIŞLAR ARASINDA SÜLH VƏ TƏHLÜKƏSİZLİK PROBLEMLƏRİ ƏN AKTUAL MƏSƏLƏLƏRDƏNDİR

“Dövlətlərin üzləşdikləri müasir qlobal çağırışlar arasında sülh və təhlükəsizlik problemləri beynəlxalq münasibətlərin bütün sahələrinə və iştirakçılarına təsir göstərən ən aktual məsələlərdəndir. Bu həm də 2020-ci ildə İkinci Qarabağ müharibəsi nəticəsində uzun illər məruz qaldığı hərbi təcavüzə son qoyaraq ərazilərini işğaldan azad etməklə BMT Təhlükəsizlik Şurasının 30 ilə yaxın müddət ərzində icra edilməyən dörd qətnaməsinin tələblərini həyata keçirmiş Azərbaycan, eləcə də bütün Cənubi Qafqaz regionu üçün həssas və prioritet məsələdir”. Bu fikirlər Azərbaycan Prezi-

denti İlham Əliyevin Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının (ICAPP) “Təhlükəsizlik və əməkdaşlıq: siyasi partiyaların rolu” mövzusunda xüsusi konfransının iştirakçılarına məktubunda yer alıb. Məktubda deyilir: **“Tarixi təcrübə göstərir ki, münaqişələr əbədi davam edə bilməz. Azərbaycanla Ermənistan arasında da beynəlxalq hüquqa, ədalət prinsipinə əsaslanan sülhün, təhlükəsizliyin təmin edilməsi dövrün və zamanın tələbidir. Bu baxımdan, siyasi partiyaların beynəlxalq sülhə və təhlükəsizliyə töhfə vermək məqsədilə bilik və təcrübələrinin mübadiləsi,**

əməkdaşlıq imkanlarının genişləndirilməsi təqdirəlayiqdir”. Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, tədbirin Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 30 illiyi ilə eyni vaxtda keçirilməsi əlamətdar hadisədir və öz yubileyini dost siyasi partiyalarla birlikdə qeyd edən YAP-ın beynəlxalq əməkdaşlığa, xarici tərəfdaşlara verdiyi önəmin göstəricisidir.

“Ümidvaram ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının ev sahibliyi ilə keçirilən bu konfrans çərçivəsində faydalı və məhsuldar müzakirələr aparılacaq, bölgədə, eləcə də dünyada sülhün, təhlükəsizliyin təşviqində siyasi partiyaların fəallığının artırılması sahəsində səmərəli istiqamətlər müəyyənləşdiriləcəkdir”, – deyərək məktubda vurğulanır. Qeyd edək ki, ICAPP Asiya regionunda 370-dən çox siyasi partiyayı bir araya gətirən nüfuzlu beynəlxalq təşkilat olaraq, dövlətlərin aparıcı siyasi partiyaları səviyyəsində aktual regional və qlobal məsələlərin müzakirə edildiyi, fikir və təcrübə mübadiləsinin aparıldığı əhəmiyyətli platformadır.

İQTİSADİ GÜC, İQTİSADİ MÜSTƏQİLLİK BÜTÜN BAŞQA SAHƏLƏRDƏKİ FƏALİYYƏTİN TƏMƏLİDİR

“Əlbəttə ki, bu gün hələ də görüləsi işlər çoxdur. İqtisadiyyatımızın şəffaflaşdırılması, xoşagəlməz hallara qarşı mübarizə, kölgə iqtisadiyyatının həcmnin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, inhisarçılığa qarşı daha ciddi mübarizə - bütün bunlar gündəlikdə duran məsələlərdir. O cümlədən dövlət şirkətlərində korporativ idarəetmə üsulunun tətbiq edilməsi bu günün realıqlarını əks etdirir”.

Bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) sədri İlham Əliyev partiyanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında söyləyib. Dövlətimizin başçısı əmin olduğunu bildirib ki, bu gün aparılan iqtisadi islahatlar - strateji xətt üzrə aparılan bu islahatlar yaxın gələcəkdə də bizə əlavə imkanlar verəcək.

“O cümlədən, Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru öz hesabımıza yenedən qurmaq və bütün məqsədlərə çatmaq üçün bizə mütləq güclü iqtisadiyyat bundan sonra da lazım olacaq. Çünki bu, əsasdır. O ölkələr ki, iqtisadi cəhətdən digər ölkələrdən, yaxud da ki, beynəlxalq maliyyə qurumlarından asılıdır, o ölkələr faktiki olaraq müstəqil siyasət aparmaqda çətinlik çəkirlər. Biz isə hər zaman istəyirdik ki, bizim siyasətimiz ancaq xalqımızın iradəsinə əks etdirməsin. Biz istəyirdik ki, heç bir kənar qüvvə bizim iradəmizə təsir edə bilməsin və belə bir imkan olmasın. Ona görə iqtisadi güc,

iqtisadi müstəqillik bütün başqa sahələrdəki fəaliyyətin təməlidir. Ulu Öndərin yolu ilə gedərək biz, əlbəttə, bu gün dünyada baş verən dəyişikliklərə də çox diqqətlə yanaşıırıq, ən müntəzəqqi təcrübəni Azərbaycanda tətbiq edirik. Əminəm ki, növbəti illərdə bu sahədə istədiyimizə nail olacağıq”, - deyərək Prezident vurğulayıb.

“Biz iqtisadi islahatları dərinləşdirdik və son 19 ildə bu sahədə görülən işlər göz qabağındadır. Təkcə onu demək kifayətdir ki, 2003-cü ildən bu günə qədər bizim iqtisadiyyatımız 3 dəfədən çox artmışdır. Bu il iqtisadiyyatımız rekord həddə çatacaq. İlin sonuna qədər gözlənilən proqnoz onu deyir ki, iqtisadiyyatımız 130 milyard manata çatacaq. Bu, rekord göstəricidir”.

Bu barədə Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının

(YAP) sədri İlham Əliyev partiyanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında bildirib. Uğurlu iqtisadi-maliyyə siyasəti nəticəsində ölkəmizin xarici dövlət borcunun əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salındığını qeyd edən dövlətimizin başçısı deyib: **“Bu da həm bu gün üçün, həm gələcək nəsillər üçün böyük üstünlük təşkil edir. Bu gün ona görə ki, bizim kredit reytingimiz yaxşılaşır. Gələcək nəsillər üçün ona görə ki, bu yük gələcək nəsillərin üzərinə düşməyəcək. Bir neçə il bundan əvvəl mənim göstərişimlə aparılan islahatlar nəticəsində bu ilin sonuna biz xarici borcumuzun ümumi daxili məhsuldakı payını 10 faizə qədər endirəcəyik”.**

Prezident bildirib ki, Azərbaycanın valyuta ehtiyatları xarici borcundan 8 dəfə çoxdur, ancaq nədir ölkələr bu göstəricilərlə fəxr edə bilər.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV SERBİYA RESPUBLİKASINDA RƏSMİ SƏFƏRDƏDİR

Noyabrın 23-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Serbiyanın paytaxtı Belqradda rəsmi qarşılanma mərasimi olub. Serbi-

ya Respublikasının Prezidenti Aleksandar Vuçiq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə qarşılayıb. Serbiya nümayəndə heyətinin

üzvləri Prezident İlham Əliyevə, Azərbaycanın dövlət və hökumət nümayəndələri isə Prezident Aleksandar Vuçiqə təqdim ediliblər.

BÜTÜN İŞLƏRİMİZİN MAHIYYƏTİ QARABAĞI AZAD ETMƏK, TARİXİ ƏDALƏTİ BƏRPA ETMƏK İDİ

“Heydər Əliyev öz siyasi vəsiyyəsində bir şey də demişdir. Artıq bunu dəfələrlə demişəm, Azərbaycan xalqı da bilir ki, başa çatdırı bilmədiyimiz işləri davamçılarımız başa çatdıracaq. Onların arasında yaqin ki, mən belə hesab edirəm, ilk növbədə, Qarabağ probleminin həllini nəzərdə tuturdum”. Bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) sədri İlham Əliyev partiyanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında söyləyib.

“Biz, onun davamçıları bu problemi bütün işlərimizin mərkəzinə qoyduq. Yəni, hər bir addım, hər bir təşəbbüs, hər bir sərmayə, hər

bir beynəlxalq təmas bu məqsədi güdürdü ki, bu, bizi müqəddəs hədəfimizə yaxınlaşdırır, yoxsa uzaqlaşdırır?! Ona görə bütün işlərimizin mahiyyəti məhz bu idi - Qarabağı azad etmək, tarixi ədaləti bərpa etmək. Biz bu hədəfə doğru gedirdik. Bizim yolumuz çox çəkdirdi. Ancaq ələ gedib, ələ nöqtə vurmalı idik ki, bu, bir-dəfəlik olsun. Biz avantüraya heç vaxt gəlməmişdik. Biz səhv addım, yaxud da ki, vaxtsız addım ata bilməmişdik. Biz hər şeyi ölçüb-biçib öz gücümüzü, eyni zamanda, digər amilləri nəzərə alaraq ən düzgün vaxt seçməli idik, ən düzgün vaxt üçün ən yaxşı vəziyyətdə olmalı idik”, - deyərək dövlətimizin başçısı qeyd edib.

Xalqımızın Ordumuzla tam birləşdiyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev deyib: **“Ona görə biz hamımız deyirik ki, bu, ümumxalq Qələbəsidir. Çünki xalq-ıqtidar bir yumruq kimi birləşdi və cəmi 44 gün ərzində biz istədiyimizə nail olduq, tarixi ədaləti bərpa etdik, düşməni torpaqlarımızdan qovduq. 8 noyabr 2020-ci il hamımızın yaddaşında əbədi qalacaq, o cümlədən mənim. O vaxt Ulu Öndərin məzarını ziyarət etdim, ondan sonra şəhidlərin qəbrini ziyarət etdim. Şəhidlər xiyabanında Azərbaycan xalqına Şuşa müjdəsini verdim. Ulu Öndərin məzarı önündə özümə dedim ki, bu vəsiyyətdə, bu sonuncu vəsiyyətdə yerinə yetirildi”.**

“BU GÜN AZƏRBAYCAN BİR ÇOX ÖLKƏLƏR ÜÇÜN ƏVƏZOLUNMAZ TƏRƏFDAŞA ÇEVRİLİB”

Bu sözləri Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) sədri İlham Əliyev partiyanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında söyləyib: **“Bizim hələ 1990-cı illərin ortalarında Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə başlanmış neft-qaz layihələri indi görün nə qədər geniş vüsət almışdır. Hətta onun müəllifi olduğu Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri əsas rol oynamışdır. Amma ondan sonrakı layihələr bizim imkanlarımızı böyük dərəcədə genişləndirdi və bu gün Azərbaycan bir çox ölkələr üçün əvəzolunmaz tərəfdaş çevrilib”.**

“Bu gün dünyada gedən proseslər bunu göstərir ki, enerji

təhlükəsizliyi təhlükəsizliyin əsas amillərindən biridir. Bu olmadan heç bir ölkə özünü təhlükəsiz saya bilməz. Bizim üstünlüyümüz, əlbəttə, ondadır ki, təbii sərvətlərimiz var. Amma o qədər ölkələr var ki, onların təbii sərvətləri bizimkindən qat-qat çoxdur. Lakin, - mən heç kimlə müqayisə aparmaq istəmirəm, - o sərvətlərdən bütün müəllə ölkələr səmərəli şəkildə istifadə edir? Əlbəttə ki, yox. Ona görə Azərbaycan bu sahədə aparılan işlər həm ölkə iqtisadiyyatını gücləndirdi, eyni zamanda, əldə edilmiş gəlirlər ədalətli şəkildə cəmiyyətdə bölüşdürüldü. İlk növbədə ən həssas qruplar bu imkanlardan faydalandılar, o cümlədən keç-

miş məcburi köçkünlər. Məhz onlar Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun vəsaiti hesabına tikilmiş 300 mindən çox ev və mənzillə təmin edilmişdir”, - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib.

Eyni zamanda, neft-qaz layihələrinin bizim beynəlxalq mövqələrimizi də gücləndirdiyini qeyd edən Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, xüsusilə indiki şəraitdə Azərbaycanın infrastrukturunu, nəqliyyat, enerji infrastrukturunu bir çox ölkələr üçün həyati əhəmiyyət kəsb edir: **“Əlbəttə ki, geosiyasi imkanlarımız artıqda ölkə maraqları daha da dolğun şəkildə təmin edilir, müxtəlif qitələrdə bizim dostlarımızın sayı artır”.**

FRANKOFONIYA TƏŞKİLATINDA OLAN DOSTLARIMIZIN SƏYİ NƏTİCƏSİNDƏ ANTI-AZƏRBAYCAN TEZİSLƏRİ QƏTNAMƏDƏN ÇIXARILDI

«Bu yaxınlarda yenə də üzv olmadığımız, amma Ermənistanın bilmirəm hansı səbəbə görə üzv olduğu Frankofoniya təşkilatı çərçivəsində də Azərbaycanla qarşı cirkən bir təxribat planlaşdırılırdı. Bu təxribatın müəllifi Fransa idi və Fransa da Ermənistanı indi himayədarlıq edir». Bunu Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) sədri İlham Əliyev parti-

yanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında bildirib. Təşkilatda hazırlanmış qətnamənin ilkin variantının sırf anti-Azərbaycan tezislər üzərində qurulduğunu və həqiqətə tam zidd olduğunu bildirən dövlətimizin başçısı deyib: *“Frankofoniya təşkilatında olan dostlarımızın, - onları biz yaxşı tanıyırdıq və onlar da, sözün əsl mənasında, dostlarımızdır, -*

səyi nəticəsində bütün anti-Azərbaycan tezisləri oradan çıxarıldı. Fransa-Ermənistan tandemi bu imkandan da istifadə edə bilməmişdir. Yəni, bu, onu göstərir ki, bizim beynəlxalq təşkilatlardakı nüfuzumuz və beynəlxalq müstəvidə apardığımız siyasət təqdir edilir. Çünki biz hər bir işə hər zaman məsuliyyətlə yanaşırdıq. Bizim sözümlərlə imzamız arasında heç bir fərq yoxdur. Biz xarici

siyasət konsepsiyamızda əməkdaşlıq, dostluq prinsiplərini üstün tuturuq və imkan daxilində ehtiyacı olan ölkələrə kömək göstəririk, necə ki, COVID dövründə 80-dən çox ölkəyə humanitar və maliyyə yardımı göstərmişik”. Prezident vurğulayıb ki, Azərbaycanın beynəlxalq arenada özünü ləyaqətlə aparması bizə əlavə hörmət qazandırdı.

“SOCAR Türkiyə” ilə “Türkcell” enerji sektorunda ilkə imza atıb

“SOCAR Türkiyə” və Türkiyənin “Türkcell” mobil operatoru enerji sektorunda yeni zəmin yaradaraq mühüm əməkdaşlığa imza atıb. Belə ki, Türkiyənin İzmir vilayətinin Aliğa yarımadası üçün xüsusi olaraq hazırlanan layihə çərçivəsində “Türkcell” tərəfindən “SOCAR Türkiyə”yə xas mobil rabitə şəbəkəsi yaradılacaq. Bununla bağlı noyabrın 22-də SOCAR Türkiyənin Rəqəmsal Transformasiya və İnformasiya Texnologiyaları üzrə rəhbəri Hakan İrgit və “Türkcell”-in korporativ satış üzrə

icraçı vitse-prezidenti Ceyhun Özata birgə mətbuat konfransı keçiriblər. Tədbirdə bildirilib ki, SOCAR Türkiyənin informasiya texnologiyaları baxışı “Türkcell”-in güclü və unikal texnoloji infrastrukturunu ilə bir araya gələrək səmərəli, çevik, miqyaslına bilən və ən son texnologiyalara hazır bir infrastruktur təmin edəcək. Əməkdaşlıq çərçivəsində “Türkcell” yalnız “SOCAR Türkiyə”nin informasiya texnologiyaları infrastrukturunu üçün baza stansiyaları quraraq Aliğa yarımadasında xüsusi LTE şəbəkəsi

yaradacaq. “SOCAR Türkiyə”-nin Aliğa yarımadasındakı “STAR” neft emalı zavodu və “Petkim” kimi mühüm şirkətlərinin olduğu bölgə Türkiyənin ilk “Xüsusi Sənaye Bölgəsi” adı ilə də diqqət çəkir. “Türkcell” genişlənən fiber infrastrukturunu ilə fiberə bağlı baza stansiyalarının sayını artırır. Şirkət, eyni zamanda mobil şəbəkəsini də gücləndirərək Aliğa yarımadasını gələcəyin bu texnologiyalarına hazırlayır. “Türkcell” texnologiyası ilə “SOCAR Türkiyə” və Aliğa 5G-yə hazırlanır.

Britaniya şirkəti Azərbaycanda qızıl zavoduna 2,5 milyon dollar sərmayə qoyacaq

Azərbaycanda qızıl, gümüş və mis hasilatı ilə məşğul olan Böyük Britaniyanın “Anglo-Asian Mining Plc.” şirkəti flotasiya zavodunun tutumunu iki dəfə artırmaq və əməliyyat çevikliyini yüksəltmək üçün genişləndirmə prosesinə başlayıb. Bunu şirkətin baş icraçı direktoru Reza Vəziri deyib.

O bildirib ki, flotasiya zavodunun genişləndirilməsi mədən şirkətinə qısa və ortamüddətli perspektivdə yeni mədənlərdən, o cümlədən 2023-cü ilin ikinci yarısında hasilata başlaması nəzərdə tutulan Zəfər yatağından filiz emal etmək üçün ötürmə qabiliyyətinin

artırılmasına şərait yaradacaq. Ümumilikdə zavodun genişləndirilməsi şirkətin illik 100,000 unsiya qızıl ekvivalenti qiymətli metal hasil edən orta səviyyəli mədən şirkəti olmaq hədəfinə çatmasına yardımçı olacaq. Reza Vəziri əlavə edib ki, zavodun genişləndirilməsi “Anglo-Asian Mining”ə 2,5 milyon ABŞ dollarına başa gələcək və xərclər şirkətin daxili vəsaiti hesabına qarşılanacaq. Xatırladaq ki, “Anglo-Asian Mining” Azərbaycanla 1997-ci il avqustun 21-də imzalanmış PSA (Production Sharing Agreement/Hasılatın Pay Bölgüsü) tipli müqavilə çərçivəsində hasilatla məşğul olur. Müqavilədə Azərbaycanın payı 51%, “Anglo-Asian Mining Plc.” şirkətinin payı 49% təşkil edir.

Ərzaq, içki və tütünün istehlak qiymətləri indeksində artım olub

Cari ilin oktyabr ayında istehlak qiymətləri indeksi sentyabr ayı ilə müqayisədə 101,6 faiz, 2022-ci ilin yanvar-oktyabr aylarında isə ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 113,7 faiz təşkil edib. Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata

əsasən, 2022-ci ilin oktyabr ayında ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatları üzrə istehlak qiymətləri indeksi sentyabr ayı ilə müqayisədə 102,2 faiz, 2022-ci ilin yanvar-oktyabr aylarında isə ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 119,4 faiz olub.

“Yaşıl istiqraz”lar üzrə təşəbbüslərin ölkəmizdə tətbiqi imkanları müzakirə olunub

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) və Dünya Bankı tərəfindən “yaşıl istiqraz”lar və dayanıqlı maliyyələşmə mövzusunda tədbir keçirilib. AMB-dən bildirilib ki, tədbirdə Dünya Bankının ekspertləri tərəfindən yaşıl istiqrazlar üzrə global trendlər, əsas drayverlər və qabaqcıl ölkə təcrübələri, o cümlədən dayanıqlı maliyyələşmə sahəsində müasir yanaşmalar, maliyyə sektorunun bu sahədə rolu və məsuliyyəti, istifadə olunan alətlərlə bağlı təqdimatlar edilib, dayanıqlı maliyyələşmə və “yaşıl istiqraz”lar üzrə təşəb-

büslərin ölkəmizdə tətbiqi imkanları müzakirə olunub. İnteraktiv seminar formasında təşkil edilən tədbirdə iştirak-

çıların dayanıqlı maliyyələşmə və “yaşıl istiqraz”lar üzrə sualları ekspertlər tərəfindən cavablandırılıb.

Azərbaycanın İtaliyaya ixrac etdiyi neft məhsullarının dəyəri 6,2 milyard dollardır

Yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycan ən çox İtaliyaya bitumlu süxurlardan alınmış xam neft və xam neft məhsulları ixrac edib. Həmin ixracın həcmi 8 milyon 362,8 min ton, dəyəri isə 6 milyard 263,8 milyon ABŞ dolları olub.

Bu barədə Dövlət Gömrük Komitəsi (DGK) məlumat yayıb. On ayda ölkəmizdən Hindistana 1 milyard 548,5 milyon dollarlıq 1 milyon 878 min ton, İsrailə 1 milyard 502,8 milyon dollarlıq 2 milyon 60,4 min ton, Xorvatiyaya 952,3 milyon dollarlıq 1 milyon 159,6 min ton, İspaniyaya 824,3 milyon dollarlıq 1 milyon 113,3 min ton, Böyük Britaniyaya 752,5 milyon dollarlıq 926 min ton, Çexiyaya 658,7 milyon dollarlıq 822,5 min ton, Portuqaliyaya 641,8 milyon dollarlıq 881,5 min ton, Tunisə 408,4 milyon dollarlıq 542,8 min ton, İndoneziyaya 381,8 milyon dollarlıq 488 min

ton, Almaniya 380,2 milyon dollarlıq 531,2 min ton, Vyetnama 361,7 milyon dollarlıq 415,7 min ton, İrlandiyaya 336,3 mil-

yon dollarlıq 264,8 min ton xam neft və xam neft məhsulları ixrac olunub. Qeyd edək ki, on ayda Azər-

yon dollarlıq 433 min ton, Türkiyəyə 331,2 milyon dollarlıq 525,8 min ton, Rumıniyaya 320 milyon dollarlıq 448,6 min ton, Ukraynaya 304,5 milyon dollarlıq 506,3 min ton, Tailanda 257,2 milyon dollarlıq 404,9 min ton, İsveçrəyə isə 232 mil-

baycan 28 ölkəyə xam neft və xam neft məhsulları göndərib. Hesabat dövründə Azərbaycandan ümumilikdə 22 milyon 682,7 min ton xam neft və xam neft məhsulları ixrac edilib, ixracın dəyəri 17 milyard 179,6 milyon dollar olub.

5 bankın 9 aylıq faiz gəlirləri 100 milyon manatdan çoxdur

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 26 bankdan 5-nin bu ilin yanvar-sentyabr aylarındakı faiz gəlirləri 100 milyon manatdan çox olub. Bunlar “Kapital Bank” (445 milyon 345 min manat), “Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” (402 milyon 736 min manat), “PAŞA Bank” (223 milyon 918 min manat), “Unibank” (117 milyon 460 min manat) ASC-lər və “Access Bank” QSC-dir (100 milyon 264 min manat).

Qalan 21 bankdan 18-də faiz gəlirləri 10-100 milyon manat arasında, 3 bankda isə 10 milyon manatdan az olub. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 26 bankdan 4-nün bu ilin yanvar-sentyabr aylarındakı faiz gəlirləri ötən ilin eyni döv-

rü ilə müqayisədə az olub. Bunlar “Premium Bank” və “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-lər, İran və Pakistan Milli Banklarının Bakı filiallarıdır. Ən çox azalma Pakistan bankında (24,4%), ən az azalma

isə İran bankında (1,1%) qeydə alınıb. Qalan 22 bankın isə faiz gəlirləri artıb. Ən yüksək dinamika “Bank Respublika” ASC-də (56,5%), ən aşağı dinamika isə “AFB Bank” ASC-də (3,2%) qeydə alınıb.

24-30 noyabr 2022-ci il

Müstəqillik dövrünün ən böyük büdcəsi

Eldar İbrahimov, iqtisad elmləri doktoru, professor, Milli Məclisin İntizam komissiyasının sədri

2023-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsi həmişə olduğu kimi, çox aydın və əhatəli tərtib olunmuşdur. Bununla yanaşı, gələn ilin büdcə layihəsi bir çox xüsusiyyətləri ilə əvvəlki illərdən fərqlənir və diqqəti cəlb edir.

Belə ki, gələn ilin büdcəsində respublikamızın tarixində ilk dəfədir ki, həm büdcə gəlirlərində və həm də xərclərində 30 milyarddan çox vəsait nəzərdə tutulur. Bu da onu göstərir ki, respublikamız hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının uzaqgörənliklə formalaşdırdığı və uğurla həyata keçirdiyi iqtisadi strategiya nəticəsində daim inkişaf edir, yeni nailiyyətlər əldə edir. Bunu cəmi iki il bundan öncə Vətən müharibəsində işğalçı düşmən üzərində parlaq qələbə əldə etməyimiz, habelə müharibədən yenicə çıxan və koronavirus pandemiyasının mənfii təsirinə məruz qalan bir ölkə olmağımıza baxmayaraq, 2021-2022-ci illərdə sosial-iqtisadi sahədə inamlı göstəricilərə nail olmağımız sübut edir. Bu da 2023-cü ilin büdcə gəlirlərinin və xərclərinin cari ilə nisbətən müvafiq olaraq 5,2 və 6,5 faiz çox müəyyən edilməsinə imkan vermişdir. Gələn ilin büdcəsinin diqqəti cəlb edən məqamlarından biri də odur ki, ilk dəfədir ki, gələn ilin büdcəsində ümumi dövlət xərcləri azaldılır, bir çox sosial və iqtisadi sahələrin inkişafına isə əvvəlki illərdən 22-31 faiz çox vəsait ayrılır. Bu da onu göstərir ki, idarəetmənin çevik təşkili və daha da təkmilləşdirilməsi üçün aparılan dərin islahatlar davam etdiriləcək, büdcə vəsaitlərinin əsas hissəsi iqtisadi təsnifata aid olan sahələrin inkişafına yönəldiləcəkdir. Bu, çox təqdirəlayiq haldır və büdcə vəsaitlərinin daha səmərəli istifadəsinə əlverişli zəmin yaradır. Əlbəttə, hazırda bizim hər birimizi düşündürən əsas məsələlərdən biri də Qarabağ və Şərqi Zəngə-

zur iqtisadi rayonlarında quruculuq və bərpa işlərinin aparılmasıdır. Bu məqsədlə gələn ilin büdcəsində 3 milyard manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur ki, bu da cari ilin gözlənilən icrasından 500 milyon manat çoxdur. Bu, onu göstərir ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə infrastrukturun yaradılması, “ağıllı kənd”, “ağıllı şəhər” layihələrinin icrası, sənaye və kənd təsərrüfatı obyektlərinin istifadəyə verilməsi daha sürətlə həyata keçiriləcək, bu bölgələrə “Böyük Qayıdış” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin imzaladığı “Azərbaycan Respublikasının azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”na uyğun olaraq tezliklə təmin ediləcəkdir. Hazırda bütün dünya ölkələrini narahat edən əsas problemlərdən biri əhalinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsidir. Bu məqsədlə gələn il kənd təsərrüfatı bölməsinə 1milyard 202 milyon manat və ya cari ilə nisbətən 20,5 faiz çox vəsait ayrılacaqdır. Bu vəsaitin 625 milyon manatı və ya yarıdan çoxu işğaldan azad olunmuş ərazilərdən yeni torpaqların əkin dövriyyəsinə cəlb edilməsi də nəzərə alınmaqla ərzaq təhlükəsizliyi tədbirlərinə sərf ediləcəkdir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, ölkəmizin idxaldan asılı olduğu ərzaq taxılı ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Prezidenti 2022-ci il 19 iyul tarixli Fərman imzalamışdır. Bu Fərmana uyğun olaraq ölkənin ərzaqlıq buğda ilə özünütəminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsi tədbirlərinə ilk dəfə olaraq 2023-cü ildə 180 milyon manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur ki, bu da dövlətimizin bu sahəyə nə dərəcədə ciddi yanaşdığının və göstərdiyi qayğının bariz nümunəsidir. Uzun müddətdir çox uğurla həyata keçirilən bu siyasət, şübhəsiz ki, xalqımızın mənəfiyyətinə tam uyğundur və dövlətimizin inkişafına xidmət edir. Hesab edirəm ki, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının artırılması ilə yanaşı, həmin məhsulların son istehlak mallarına kimi emalı da ölkəmizdə sosial-iqtisadi inkişafın dinamik və dayanıqlı xarakter almasında önəmli yer tutur. Ona görə də respublikamızın bütün rayonlarında aqrar emal sənayesi obyektlərinin geniş şəbəkəsinin yaradılması və bu məqsədlə büdcədən vəsait ayrılması məqsədə müvafiq olardı. Mən Naxçıvan şəhərindən seçilən deputat kimi hər il olduğu kimi, gələn ilin büdcəsində də Muxtar Respublikanın büdcəsinin formalaşmasına göstərdiyi diqqət və qayğıya görə hörmətli Prezidentimizə və hökumət üzvlərinə öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm. 2023-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsi “Büdcə sistemi haqqında” Qanuna uyğun hazırlanmışdır və konseptual baxımdan birinci oxunuşun tələblərinə cavab verir.

Dinamik iqtisadi və sosial inkişafa xidmət edən dövlət büdcəsi

Gələn ilin büdcə gəlirləri və xərclərində əsaslı artımların nəzərdə tutulması ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin daim dinamik inkişaf etdiyini sübut edir. Bildiyiniz kimi, bu günlərdə Azərbaycan vətəndaşları və bütün dünya azərbaycanlıları 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığımız parlaq qələbəyə həsr olunmuş Zəfər bayramının ikinci ildönümünü böyük coşqu və fərəh hissi ilə qeyd etdi. Müharibədə əldə edilən bu uğurlu nəticə, şübhəsiz ki, ölkə iqtisadiyyatının inkişafı ilə sıx əlaqəlidir. 2023-cü ilin dövlət büdcəsinin təhlili onu deməyə əsas verir ki, əvvəlki illərdə olduğu kimi, gələn ilin büdcə gəlirləri və xərclərində əsaslı artımların nəzərdə tutulması ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin daim dinamik inkişaf etdiyini sübut edir. Bunu büdcə gəlirləri və xərclərinin ilk dəfə olaraq 30 milyard manatdan çox nəzərdə tutulması, iqtisadi təsnifatın bütün sahələrinin yüksək artımı da göstərir. Əlbəttə, istər Vətən müharibəsində möhtəşəm qələbə əldə etməyimiz, istərsə də ölkə iqtisadiyyatının dinamik və dayanıqlı inkişafında yüksək nailiyyətlər qazanmağımız hər şeydən əvvəl hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının formalaşdırdığı və daim təkmilləşdirdiyi iqtisadi strategiyanın uğurla həyata keçirilməsi sayəsində mümkün olmuşdur. Bu siyasətin nəticəsidir ki, gələn ilin dövlət büdcəsinin gəlirlərində Dövlət Neft Fondunun transferlərinin payı əvvəlki illərə nisbətən xeyli azalaraq cəmi 36,7 faiz təşkil edəcək. Büdcə daxilolmalarının 60 faizə yaxın hissəsi isə vergi və gömrük xətti ilə təmin olunacaq ki, bu da ölkə iqtisadiyyatının sürətli inkişafını göstərir. Hər bir ölkənin gələcəyi onun təhsil və elm sahəsində inkişafından asılıdır. 2023-cü ilin dövlət büdcəsində bu amilə xüsusi diqqət yetirilmişdir. Belə ki, gələn il büdcədən təhsilə 4,4 milyard manat vəsait ayrılması nəzərdə tutulur ki, bu da cari illə müqayisədə 536 milyon manat və ya 13,8 faiz çoxdur. Elmin inkişafı da diqqətdən yayınmamış, bu sahəyə də cari ilə nisbətən 11,5 faiz çox vəsait ayrılacaqdır. Bütün bunlar isə ölkəmizdə təhsilin və elmin əsaslı inkişafına imkan verəcəkdir. Qeyd olunanlarla yanaşı, hörmətli hökumət üzvlərinin burada olmasından istifadə edərək, bəzi məsələləri onların diqqətinə çatdırmaq istəyirəm. Bildirirəm ki, Bakı şəhərində son illər orta təh-

Eldar Quliyev, iqtisad elmləri doktoru, professor, Milli Məclisin Hesablayıcı komissiyasının sədri

sil müəssisələrində şagird yerlərinin az olması məktəblərdə hədsiz dərəcədə sıxlıq yaradıb. Məktəblərin əksəriyyətində bir sinifdə 40-45 şagird oxuyur, bir çox məktəblərdə isə ikinci, hətta üçüncü növbədə təhsil alanlar var. Bu da təhsilin keyfiyyətinə öz mənfii təsirini göstərir. Ona görə yaxşı olar ki, yeni məktəb binaları və mövcud məktəblərin ərazisində əlavə təhsil korpuslarının tikintisi üçün büdcədən vəsait ayrılsın. Son illər Azərbaycan Respublikasının Avtomobil Yolları Agentliyi istər Qarabağ bölgəsində və istərsə də respublikamızın digər ərazilərində asfalt yolların tikintisində xeyli işlər görüb. Bununla belə, Bakının kənd və qəsəbələrində məhəllədaxili asfalt yolların çəkilməsi istiqamətində görülən işləri davam etdirməyə və genişləndirməyə ciddi ehtiyac vardır. Ona görə də xahiş edirik ki, hökumət büdcədən tikinti üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü apararkən həmin sayışıq məntəqələrində əhalinin rahatlığını təmin etmək üçün bu yolların tikintisini də nəzərə alsın. Cəmiyyətdə narahatlıq doğuran məsələlərdən biri də Bakıda qəbiristanlıqların çatmamasıdır. Bu barədə əhalinin çoxlu müraciətləri var. Xüsusilə Xəzər və Sabuncu rayonlarından. Lakin boş ərazi olsa da, qəbiristanlıq üçün müvafiq yer ayrılır. Bu məsələyə də baxmağı hökumətdən xahiş edirik. Əminik ki, 2023-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsinin qəbulu dövlətimizin iqtisadi qüdrətinin daha da artmasına xidmət edəcəkdir.

DÖVLƏTİN SİYASƏTİ VƏ ONUN HƏDƏFLƏRİ BARƏDƏ

Dünya təcrübəsi göstərir ki, iqtisadi inkişafın müəyyən mərhələsində, xüsusilə qloballaşma şəraitində beynəlxalq əlaqələrin genişləndirilməsi, əlverişli şərtlərlə yeni investisiya resurslarına, müasir texnologiyalara çıxışı təmin etmək məqsədilə borcun alınması və vaxtında ödənilməsi iqtisadi cəhətdən də, siyasi cəhətdən də vacib şərtlərdən sayılır. XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycanda adambaşına düşən xarici borcun miqdarı büdcə gəlirlərinin hər nəfərinə düşən miqdarından çox idi. 2002-ci ildə adambaşına düşən büdcə gəlirləri 150 manat, adambaşına düşən xarici borcumuz 190 manat təşkil edirdi. Valyuta ehtiyatları cəmi 1,4 mlrd. dollar təşkil edirdi. Azərbaycan vətəndaşının hər nəfərinə düşən borcu büdcə gəlirlərindən çox idi. Amma 2023-cü ilin dövlət büdcəsinin layihəsində adambaşına düşən büdcə gəlirlərinin ÜDM-də həcmi bizim xarici borcun adambaşına düşən həcmindən dəfələrlə çoxdur. Cənab Prezident İlham Əliyev Milli Məclisdə 2010-cu ildə çıxışında bildirmişdi ki, bizim üçün 1-2 milyard, 3 milyard kredit almaq problem deyil. Ancaq biz elə kreditlər almalyıq ki, onlar innovasiya texnologiyalarına, qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldilsin. Xaricdən alınan borcun başlıca istiqaməti real sektor, elm tutumlu, əmək tutumlu sahələr olmalıdır. İlk növbədə diqqəti yüksək texnologiyaları tətbiq edən sənaye müəssisələrinin tikintisinə yönəltməliyik. Biz dünyanın 150-dən çox ölkəsi ilə əməkdaşlıq edirik. Bu əməkdaşlığın mühüm istiqamətlərindən biri mübadilədir. İnsanlar arasında, dövlətlər arasında investisiya mübadiləsinin çox müsbət cəhətləri var ki, onlardan ən başlıcası inamdır. Razılıq hissi ilə qeyd edilməlidir ki, global maliyyə böhranı şəraitində bizim heç bir ölkə, beynəlxalq təşkilatla borcun qaytarılması ilə əlaqədar problemimiz meydana çıxmamışdır. Bu, Azərbaycan dövlətinin nüfuzudur, Azərbaycan dövlətinə inamdır və bu, eyni zamanda Azərbaycan dövlətinin yeritdiyi büdcə siyasətinin məntiqi nəticəsidir.

Azərbaycan dövlətinin apardığı borc siyasəti, dövlətin, hökumətin, Maliyyə Nazirliyinin borclanma ilə əlaqədar gördüyü tədbirlər təqdirəlayiqdir. Artıq bir neçə ildir ki, ölkədə xarici borcun ÜDM-də xüsusi çəkisi azalmağa meyl edir. Dövlət başçısının tapşırığına əsasən qarşıdakı illərdə də bu meylin özünü göstərəcəkdir. 2023-cü ildə xarici borcun ÜDM-ə nisbətinin 8% səviyyəsində olacağı proqnozlaşdırılır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri İlham Əliyev noyabrın 21-də Heydər Əliyev Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə tədbirdə çıxış edərkən deyib: **“Bizim uğurlu iqtisadi-maliyyə siyasətimiz nəticəsində xarici dövlət borcunuzu əhəmiyyətli dərəcədə aşağı sala bilmişik. Bu da həm bu gün üçün, həm gələcək nəsillər üçün böyük üstünlük təşkil edir. Bu gün ona görə ki, bizim kredit reytingimiz yaxşılaşır. Gələcək nəsillər üçün ona görə ki, bu yük gələcək nəsillərin üzərinə düşməyəcək. Bir neçə il bundan əvvəl mənim göstərişimlə aparılan islahatlar nəticəsində bu ilin sonuna biz xarici borcumuzun ümumi daxili məhsuldakı payını 10 faizə qədər endirəcəyik. Əgər valyuta ehtiyatlarımızı götürsək, bizim valyuta ehtiyatlarımız xarici borcdan 8 dəfə çoxdur. Yəni, ancaq nadir ölkələr bu göstəricilərlə fəxr edə bilər”**. Aparılan müqayisəli araşdırmalar onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan dövlətinin borclanma siyasəti bundan sonra da ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin, iqtisadi təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsinin mühüm amillərindən biri olacaqdır. Ekspertlərin fikrincə, o ölkə riskli ölkə sayılır ki, inkişaf səviyyəsindən asılı olaraq orada xarici borcun ümumi daxili məhsula nisbəti 50 faizdən yuxarıdır. Azərbaycanca bu rəqəm kritik göstəricidir 6 dəfə azdır. Belə bir uğurlu nəticənin əsasını Azərbaycan dövlətinin apardığı düşünlülüş iqtisadi siyasət təşkil edir. Prezident İlham Əliyev demişdir: **“Böhran onu göstərdi ki, elə ölkələr var onlar öz hesabına yaşaya bilmir, başqa ölkələrin yardımına möh-**

təcdir və bu yardımları alırlar. Bəzi hallarda beynəlxalq maliyyə qurumlarından kreditlər şəklində yardımlar alırlar. Ancaq o da həqiqətdir ki, bu kreditlər gec-tez qaytarılmalıdır və bu yardımı edənlər də müəyyən şərtlər irəli sürür. Azərbaycan o nadir ölkələrdəndir ki, nəinki heç kimə yardım üçün müraciət etməyib, eyni zamanda, bizə dəfələrlə başqa yerlərdən kreditlərin verilməsi ilə əlaqədar müraciətlər daxil olmuşdur”.

Bu gün Azərbaycan artıq borc alan ölkədən borc verən ölkəyə çevrilib.

Azərbaycan dövlətinin xarici borcun ÜDM-ə nisbəti		
İllər	ÜDM-də xüsusi çəkisi, %	
2002	21.74	
2003	21.65	
2005	12.39	
2010	7.29	
2015	13.02	
2016	18.23	
2017	23.05	
2018	18.96	
2019	18.9	
2020	18.9	
2021	20.7	

2022-ci ilin 1 iyul tarixi vəziyyətinə görə 2022-ci ilin əvvəli ilə müqayisədə xarici dövlət borcunun mütləq ifadədə 253,4 milyon ABŞ dolları və ya 3,1 faiz endirilməsinə nail olunmuş, xarici dövlət borcunun ÜDM-ə nisbəti 2022-ci il 1 yanvar ilə müqayisədə 14,9 faizdən 3,2 faiz bəndi azalaraq 11,7 faizə çatmışdır. İmzalanmış müqavilələrə uyğun olaraq xarici dövlət borcunun 45,2 faizi 10 ilə qədər olan müddətdə, 49,0 faizi 10 ildən 20 ilə qədər olan müddətdə, 5,8 faizi isə 20 ildən yuxarı olan müddətdə kreditlərə qaytarılmalıdır. Xarici dövlət borcunun 85,9 faizi ABŞ dollarında, 7,6 faizi avrodə, 3,1 faizi XBH-də (Beynəlxalq Valyuta Fondunun Xüsusi Borcalma Hüquqları), 2,8 faizi yapon yenində, 0,9 faizi isə digər valyutalarda cəlb olunmuşdur. Bu gün dövlət borcu dedikdə, bir qayda olaraq, döv-

lət və özəl sektorun borclarının cəmi başa düşülür. Onun həm cəmi, həm də sektorlar üzrə miqdarı təhlil edilməlidir. Bu zaman daxili borclanma da nəzərə alınmalıdır. Onu da qeyd etməliyik ki, bir neçə il bundan əvvəl daxili borcun məbləği ümumi daxili məhsulun cəmi 1 faizini təşkil edirdi. Bu gün daxili borclanma siyasətində müsbət meyllər özünü göstərir. 2022-ci il 1 iyul tarixinə birbaşa daxili dövlət borcu 2789,7 milyon manat, dövlət zəmanəti ilə cəlb edilmiş daxili kreditlər üzrə şərti öhdəliklər 738,8 milyon manat olmaqla, daxili dövlət borcunun ümumi məbləği 3528,5 milyon manat və ya ÜDM-in 3,0 faizini təşkil etmişdir. 2022-ci il 1 iyul tarixi vəziyyətinə Azərbaycan Respublikasının dövlət borcunun (xarici və daxili) ümumi məbləği ÜDM-in 14,7 faizini təşkil etmişdir. Məcmu dövlət borcunun 79,2 faizi xarici dövlət borcunun, 20,8 faizi daxili dövlət borcunun payına düşür. Müəyyən miqdarda daxili borclanmaya getməklə iqtisadiyyatımızı daxili imkanlar hesabına inkişaf etdirmək, heç şübhəsiz ki, müsbət amil kimi qiymətləndirilməlidir. Xarici banklarda saxlanan vəsaitlərimizin optimal həddi barədə düşünmək, onların bir hissəsinin ölkə daxilində istifadə edilməsi məqsədəuyğun olardı. Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il üzrə daxili dövlət borclanmasının yuxarı həddinin (limitin) 1300,0 milyon manat, xarici dövlət borclanmasının yuxarı həddinin (limitin) 750,0 milyon manat və il ərzində veriləcək dövlət zəmanətlərinin məbləğinin yuxarı həddinin (limitin) 1 milyard manat məbləğində olması nəzərdə tutulur. Qeyd edildiyi kimi, Neft Fondunun və Mərkəzi Bankın kifayət qədər valyuta ehtiyatları vardır ki, bu da baş verə biləcək risklərin mənfii təsirini azaltmaq üçün kifayət qədər güclü mənbədir. Məqsəd ondan ibarətdir ki, müvafiq strukturlar alınan borc vəsaitlərindən səmərəli istifadə etməli, borclanma siyasətində əsas strateji məqsədlərə nail olmalı, rəqabətə davamlı iqtisadiyyatın qurulmasına xidmət edən layihələrə üstünlük verməlidirlər. **Ziyad SƏMƏDZADƏ, Milli Məclisin deputatı, akademik**

ЕБРР ожидает уверенного роста экономики Азербайджана

Европейский банк реконструкции и развития (ЕБРР) прогнозирует рост экономики Азербайджана по итогам 2022 года на уровне 4,5 процента. Об этом говорится в отчете "Transition Report 2022-23" ЕБРР. Также банк прогнозирует, что среднегодовая инфляция в Азербайджане составит 12,2 процента. "Экономический рост Азербайджана выше, чем прогнозировалось ранее. Рост ВВП на 5,6 процента по итогам 10 месяцев 2022 года и 5,8 процента по итогам 2021 года создали предпосылку к пересмотру прогноза. Цены на энергоносители и

спрос на азербайджанский газ останутся высокими в краткосрочной перспективе, что поддержит общую экономическую ситуацию. Мы ожидаем уверенного роста ВВП в 4,5 процента в 2022 году, однако по итогам следующего года может наблюдаться некоторое замедление до 2,5 процента. Основные риски для экономики связаны с инфляцией, возможным падением цен на энергоносители. Кроме того, в ближайшие годы Азербайджан может извлечь выгоду от инвестиций в газовую отрасль, так как страны ЕС диверсифицируют поставки", - говорится в отчете ЕБРР.

Объем денежных переводов в Азербайджан растет

Об этом сказал глава представительства Международной организации по миграции (МОМ) в Азербайджане Владимир Георгиев во время второй встречи рабочей группы по проекту "Повышение социально-экономического воздей-

ствия денежных переводов в Азербайджане». По его словам, денежные переводы в Азербайджан за первые шесть месяцев года выросли на три процента по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

В Азербайджане предлагаются изменения в проект госбюджета-2023

Предлагаются изменения в законопроект «О государственном бюджете Азербайджанской Республики на 2023 год». Об этом сказал заместитель министра финансов Азербайджана на заседании комитета Милли Меджлиса (парламент) по экономической политике, промышленности и предпринимательству во время обсуждений во втором чтении законопроекта «О государственном бюджете Азербайджанской Республики на 2023 год». Он отметил, что рекомендуется учесть в законопроекте сокращение бюджета Нахчыванской Автономной Республики на 31,1 миллиона манатов, увеличение доходов собственного бюджета Нахчыванской Автономной Республики на 20 миллионов манатов, выделение дополнительно 11,1 миллиона манатов на содержание Нахчыванского Главного управления Службы государственной

безопасности, 4,1 миллиона манатов - на содержание Милли Меджлиса, 15,9 миллиона манатов - на необходимые расходы, связанные с посольствами страны в Израиле, Албании, Кении и представительством в Палестине и учесть покрытие расходов в рамках международных организаций. Замминистра отметил, что изменения соответствуют бюджетным нормам.

В Азербайджане предложено повысить сумму возврата НДС по безналичным операциям

В Азербайджане предложено повысить сумму возврата НДС по безналичным операциям с 15 до 20 процентов. С таким предложением на сегодняшнем заседании комитета Милли Меджлиса (парламент) по экономической политике, промышленности и предпринимательству выступил депутат Вугар Байрамов. По его словам, в целях стимулирования безналичных операций предусматривается снижение суммы возврата НДС с 10 до 5 процентов по наличным операциям и повышение с 15 до 17,5 процента - по безналичным операциям. Депутат также отметил, что повышение суммы возврата НДС по безналич-

ным операциям до 20 процентов поспособствовало бы еще большему стимулированию безналичных платежей.

В МИРЕ

Турецкая армия устранил любую угрозу терроризма - Эрдоган

Реджеп Тайип Эрдоган заявил, что достижения и успехи современной Турции вызывают обеспокоенность у антитурецких кругов, пытающихся замедлить развитие страны, в том числе путем использования террористических организаций, передает Trend со

ссылкой на "Анадолу". Он подчеркнул, что Анкара решительно противостоит вызовам, нанося сокрушительные удары противникам страны. Президент Эрдоган привлек внимание к продолжающимся операциям ВС Турции в Сирии и Ираке. «Турецкая

армия уже несколько дней наносит удары по террористам, используя самолеты, БПЛА и артиллерию. В скором времени мы уничтожим эту угрозу», - заверил турецкий лидер. Ответом на гибель шести невинных людей [при теракте в Стамбуле] стало разрушение турецкой армией объектов террористов на севере Ирака и Сирии, напомнил президент. Президент Турции заявил о скором конце планов маскировки деятельности террористических организаций путем смены их названия (YPG на Сирийские демсилы).

Необходимо увеличить поставки газа из Азербайджана в Европу

Об этом заявил бывший канцлер Германии Герхард Шредер во вторник в ходе 12-го энергетического саммита в Анталии. Шредер отметил, что есть договоренность об увеличении пропускной способности Южного газового коридора примерно до 31 млрд кубометров в долгосрочной перспективе, но для этих инвестиций требуются воля и усилия всех заинтересованных сторон. «С 2020 года была проделана большая работа по доставке природного газа в Европу из Азербайджана. Увеличение пропускной способности трубопровода имеет большое значение для

укрепления роли Турции как энергетического узла», - сказал он. Напомним, что 31 декабря 2020 года начались поставки азербайджанского газа в Европу по "Южному

газовому коридору". Впервые в истории Азербайджан экспортировал свой природный газ на европейский рынок по трубопроводам.

Politico спрогнозировало торговую войну между Евросоюзом и США

Европа серьезно готовится к тому, чтобы ответить США на вступление 1 января в силу американского закона о снижении инфляции, рассматриваемые европейцами меры могут привести к торговой трансатлантической войне. Об этом предупреждает издание Politico. В Европе в целом и в Германии в частности "разочарованы тем, что Вашингтон не предлагает мирного соглашения". "Опасения Европы связаны с американским пакетом субсидий и налоговых льгот на сумму \$369 млрд для поддержки "зеленого" бизнеса в США, который вступает в силу 1 января", - пишет газета. В августе президент США Джо Байден подписал закон о

снижении инфляции, который предусматривает снижение налогов, льготы в сфере энергообеспечения предприятий, открывающихся на территории США. Politico отмечает, что "проблема для европейцев заключается в том, что схема Вашингтона побудит компании перевести инвестиции из Европы и побудит клиентов "покупать американское", когда речь заходит о покупке электромобилей - то, что приводит в ярость крупных автопроизводителей ЕС, таких, как Франция и Германия". Германия "находится в состоянии открытой паники", поскольку несколько ее ведущих компаний в условиях

роста цен на энергоносители сворачивают внутренние операции, чтобы инвестировать в другие страны. "Однако перемирие кажется маловероятным. Если эта размолвка сейчас выйдет из-под контроля, это приведет к торговой войне, которая повернет в ужас озабоченных европейцев", - говорится в публикации. Возможными шагами, которые рассматривают в Европе в ответ на американский закон, могут стать "в значительной степени символические" протесты в ВТО. Но "столкновение может легко вернуться к тарифным баталиям "около" эпохи бывшего президента США Дональда Трампа", считает газета.

24-30 noyabr 2022-ci il

Azərbaycanda alternativ və bərpa olunan enerji istehsalı sahəsində güclü potensial var

Dünyada alternativ enerji mənbələrindən enerji istehsalına yatırımlar sürətlə artır. Bunun nəticəsində belə enerjilərin global istehsalı 2021-ci ildə 10 faiz, növbəti ildə isə 50 faiz artaraq 2025-ci ildə global enerji istehsalının 30 faizini təşkil edəcək. Ümumiyyətlə, 2025-ci ildə elektrik enerjisi istehsalının artım gücünün 35 faizi bərpa olunan enerji mənbələrinin payına düşəcək. Ən çox artım isə günəş və külək enerjisi istehsalında, müvafiq olaraq 60 və 30 faiz qeydə alınacaq. Azərbaycan alternativ və bərpa olunan enerji sahəsində böyük potensiala malik olan ölkələr sırasındadır. Respublikamızın zəngin bərpa olunan enerji mənbələri vardır. Bir faktı qeyd etmək kifayətdir ki, Azərbaycanın iqtisadi cəhətdən əlverişli və texniki cəhətdən mümkün olan bərpa olunan enerji mənbələrinin potensialı 27.000 MVt, o cümlədən külək enerjisi üzrə 3000 MVt, günəş enerjisi üzrə 23.000 MVt, bioenerji potensialı 380 MVt, dağ çaylarının potensialı 520 MVt həcmində qiymətləndirilir. Günəş enerjisi üzrə, demək olar ki, bütün ölkə miqyasında layihələrin həyata keçirilməsi mümkündür. Külək enerjisi üzrə isə Xəzər akvatoriyası, Abşeron yarımadası, Bakı, Xızı rayonu daha əlverişli sayılır. Qiymətləndirmələr göstərir ki, küləyin sürəti 3-4 m/s olduğu halda elektrik enerjisinin əldə edilməsi mümkündür. Bakıda küləyin orta sürəti 11 m/s-dir. Bu da paytaxtda külək enerjisindən istifadə imkanlarının daha geniş olduğunu

göstərir. Enerjiyə ən böyük tələbat paytaxtlardadır və yaxın perspektivdə belə bir tələbatın bərpa olunan enerji hesabına ödənilməsinə zərurət yaranacaqdır. Eyni zamanda, bu potensial torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasından sonra daha da artıb. Bu regionlarda günəş enerjisi, əsasən Kəlbəcər, Laçın, Qubadlı, Zəngilan, Cəbrayıl, Füzuli, külək enerjisi isə Laçın və Kəlbəcər rayonlarında daha yüksək qiymətləndirilir. Kəlbəcər rayonunun dağlıq ərazilərində küləyin orta illik sürəti 7,8 m/s təşkil edir ki, bu da bərpa olunan enerji istehsalı baxımından çox əlverişlidir. Azərbaycanada yerli su ehtiyatlarının 25 faizinin Qarabağda formalaşdığı nəzərə alınmaqla, Tərtər, Bazarçay, Həkəri kimi əsas çaylar və onların qollarından elektrik enerjisi istehsalı

daha əlverişli sayılır. Yuxarıda deyiləni kimi, Xəzər dənizi ofşor külək enerjisi baxımından böyük potensiala malikdir. İlkin qiymətləndirmələrə görə təkcə Xəzərin Azərbaycan sektorunda 157 min meqavat səviyyəsində enerji olduğu hesab edilir. Bu, ölkəmizdəki elektrik stansiyalarının ümumi gücündən 20 dəfə çoxdur.

Azərbaycanda 2013-2019-cu illər ərzində külək enerjisi istehsalı 131 dəfə, günəş enerjisi isə 55 dəfə artıb. 2030-cu ilədək əsas hədəf enerjinin ümumi istehsalında bərpa olunan enerjinin 30 faizə qədər yüksəldilməsinə nail olmaqdan ibarətdir. Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkətinin inşa edəcəyi "Qaradağ" Günəş Elektrik Stansiyasının layihəsi bütünlükdə adı çəkilən şirkət tərəfindən maliyə

yələşdiriləcək. Rəsmi məlumata görə, stansiyada istehsal ediləcək enerji ilə 110 min mənzil elektrik enerjisi ilə təchiz olunacaq. Stansiya işə salındıqdan sonra ildə 110 milyon kubmetr qaza qənaət ediləcək. Eyni zamanda, 200 min ton tullantının qarşısı alınacaq. Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri ilə Azərbaycanın iqtisadi münasibətləri çox yüksək səviyyədədir. Həm siyasi, həm iqtisadi, həm də digər sahələrdə uğurlu əməkdaşlıq mövcuddur. Ticarət əlaqələri getdikcə artır, turizm sahəsində çox böyük potensial var. Azərbaycanla "Masdar" şirkəti arasında bərpa olunan enerji mənbələri sahəsində əməkdaşlıq üzrə indiyədək 4 anlaşma memorandumu imzalanıb. İmzalanmış sənədlər çərçivəsində Qaradağ rayonunda günəş elektrik stansiyasının tikintisi ilə yanaşı, Şərqi Zəngəzur və Qarabağ iqtisadi rayonlarında da "yaşıl" və təmiz enerji mənbələrinin işlənməsi nəzərdə tutulur. Kəlbəcər, Laçın zonasında 100 meqavat gücündə külək elektrik stansiyasının tikintisi planlaşdırılır. Prezident İlham Əliyev bu xüsusda danışarkən bildirib ki, böyük həcmdə xarici sərmayələrin qeyri-neft sektoruna qoyulması bizim əsas prioritetlərimizdən biridir: "Çünki uzun illər neft-qaz sahəsinə on milyonlarla dollar sərmayə qoyulub. Bu, bizə imkan verdi ki, enerji sahəsində istədiyimizə nail olaq. Bu gün Azərbaycan həm xam nefti, təbii qaz, neft məhsullarını, həm də elektrik enerjisini ixac edən ölkədir. Bizdə elektrik enerjisinin ixracı

nöqteyi-nəzərdən böyük potensial var. Biz dörd qonşu ölkəyə ixracı təmin etmişik və əminəm ki, gələcəkdə digər bazarlara da elektrik enerjisi ilə çıxacağıq. Bunu nəzərə alaraq, hər bir yeni stansiyanın inşa olunması, qeyd etdiyim kimi, bizim ixrac imkanlarımızı artırır". İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə 2022-2026-cı illərdə "yaşıl enerji" zonasının yaradılması üzrə çoxistiqamətli tədbirlərlə ölkəmizdə bərpa olunan enerjinin inkişafı geniş vüsət alacaq. Həmin ərazilərin bərpa olunan enerji mənbələri üzrə potensialı 10 min meqavata yaxındır. Bu potensial əsasən 4 il ərzində ümumi gücü 780 MVt olan külək, günəş və elektrik stansiyalarının tikintisi həyata keçiriləcək. Bu istiqamətdə Bp şirkəti ilə Cəbrayılada ildə təxminən 500 milyon KVT/st. elektrik enerjisinin istehsalı proqnozlaşdırılır. 240 MVt gücündə "Şəfəq" günəş elektrik stansiyasının layihəsi üzrə işlər aparılır. İki ilə yaxın müddətdə 11 kiçik su elektrik stansiyasının bərpası ilə enerji sistemində 54 meqavata yaxın istehsal gücü qazanılır. Hazırda ümumi gücü 320 MVt-dan artıq 50-dən çox kiçik su elektrik stansiyasının bərpası və inşası həyata keçirilir. Bütün görülən tədbirlər yaxın illərdə Azərbaycanda elektrtik enerjisinin icrasında güclü potensial yaradılmasından xəbər verir.

Zülfü İLYASOV,
"İqtisadiyyat" qəzetinin
xüsusi müxbiri

PAŞA Bank 2022-ci il üçün yarımillik maliyyə nəticələrini açıqlayıb

PAŞA Bank noyabrın 22-də keçirilən mətbuat konfransında 2022-ci il üçün yarımillik maliyyə nəticələrini açıqlayıb. Bank Azərbaycanın maliyyə sektorunda öz mövqeyini qorumağa və fəaliyyətini daha da genişləndirməyə davam edib. 580,355 min manat dəyərində olan ümumi kapital həcmi ilə bank ölkənin ən böyük kommersiya bankı mövqeyini qoruyub saxlayıb (2021: 577,438 min manat). İl sonu etibarilə PAŞA Bankın cəmi aktivləri 8,059,186 min manat təşkil edib. Bu göstərici ötən ilin sonu ilə müqayisədə 15% artıb (2021: 7,008,183 min manat). 30 iyun 2022-ci il tarixinə Bankın aktivlərinin açıqlaması aşağıdakı kimidir:
- Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri - 31%
- Müştərilərə verilmiş kreditlər - 37%
- Kredit Təşkilatlarına verilmiş kreditlər - 7%
- Qiymətli kağızlar portfeli - 23%
- Digər cari və uzunmüddətli aktivlər - 2%

PAŞA Bank 2022-ci ildə ümumi kredit portfelinə 1% azaldaraq 3,092,607 min manata (2021: 3,123,469 min manat) çatdırıb və kreditləşmədə ciddi artım əldə edib. Portfel üzrə effektiv ehtiyat dərəcəsi 3,43% (2021: 3,08%) təşkil edib. Qeyd olunan dövr ərzində davamlı şəkildə müştərilərə xidmət göstərən Bank, son illər ərzində inkişaf etdirdiyi biznes əlaqələrindən bəhrələnir. Bunun nəticəsi olaraq, PAŞA Bankın müştəri depoziti bazası 2022-ci ildə 6,223,408 min manata (2021: 5,181,851 min AZN) çatıb. Müştəri depozitləri əsasən tələbli və müddətli hesablarda müvafiq olaraq 72% və 28% nisbətində cəmlənib (2021: 70% and 30%). Bank 2022-ci ilin 6 ayı üçün 19,177 min manat xalis mənfəət (2021 ci il 6 aylıq: 39,163 min manat) qazandığını elan edib. Eyni dövr üçün toplam əməliyyat gəlirləri 172,641 min manat təşkil edib ki, bu göstərici keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 17% çoxdur (2021

ci il 6 aylıq: 147,391 min manat). Bankın ümumi faiz gəlirləri 175,079 min manata, xalis qeyri-faiz gəlirləri 39,290 min manata çatıb. Nəticədə qeyri-faiz gəlirinin ümumi əməliyyat gəlirlərinə nisbəti 22% təşkil edib. Beynəlxalq maliyyə institutları ilə əhatəli danışıqlar sayəsində genişmiqyaslı maliyyə alətlərindən istifadə imkanını əldə edən PAŞA Bank, korporativ müştərilərinə daha çox ticari maliyyə xidmətləri göstərməyə nail olub. Bank, həmçinin "Standard & Poor's" Qlobal Reyting agentliyindən kredit reytingi aldıqdan sonra müştərilərin maliyyələşdirilməsi üçün daha yaxşı şərtlər əldə edib. Bank institusional səviyyədə müştərilərlə münasibətdə məhsuldarlığı artıraraq vaxtında peşəkar xidmətlər göstərmək üçün müxtəlif seminarlar və təlimlər keçirib. 2022-ci iyun sonuna sənədləşmə əməliyyatları balansı (maliyyələşdirmə sonrası daxil olmaqla) 316,027 min manat (2021: 326,241 min manat) təşkil edib. PAŞA Bank 2020-ci ildə sərmayə yetərlik nisbətindən ARMB-nin kapital qoyuluşları üzrə tələbinə uyğun olaraq 14.2% təşkil etdiyini açıqlayıb (2021: 13.4%). Bank "Basel II" və "Basel III" dövrünü bitirdikdən sonra kapitalını dividentlər vasitəsilə səhmdarlara qaytararkən tələb olunan kapital səviyyələrinə diqqət yetirməyə davam edir.

Azərbaycan və Serbiya sahibkarları əməkdaşlığın genişləndirilməsini müzakirə ediblər

Serbiyaya səfər çərçivəsində Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) İdarə Heyətinin sədri Orxan Məmmədov Serbiyanın Kiçik və Orta Müəssisələr Assosiasiyasının prezidenti Velimir Vukadin ilə görüşüb. KOBİA-dan bildirir

mədv Serbiyanın Kiçik və Orta Müəssisələr Assosiasiyasının prezidenti Velimir Vukadin ilə görüşüb. KOBİA-dan bildirir

lib ki, görüşdə Azərbaycan və Serbiya sahibkarları arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün fikir mübadiləsi aparılıb.

Fransa Senatı Azərbaycana qarşı qərəzli qətnamə ilə beynəlxalq hüququ kobud şəkildə pozub

Fransa Senatının Azərbaycana qarşı qəbul etdiyi qərar heç bir reallığa və heç bir əsasə söykənmir. Fransa Senatının özü mahiyyət etibarilə bu qərəzli fikirləri ehtiva edən absurd qərarı ilə beynəlxalq qanunları pozub. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 5 daimi üzvündən biri olan Fransanın məhz bu beynəlxalq təşkilatın qəbul etdiyi qətnamələrin əksinə qərar çıxarması və əsas olmayan müzakirələr aparması BMT Nizamnaməsinin kobud şəkildə pozulmasıdır. Bu, qətiyyənlə yolverilməzdir. BMT Təhlükəsizlik Şurasında baxılıb haqqında qərar çıxarılan məsələyə heç bir dövlət yeni-

dən baxa və onunla bağlı hər hansı qərar qəbul edə bilməz. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qərarları məcburidir və bu qərarlarda Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini işğal etməsi təsdiqlənir. Fransa da bu qərarı qəbul

edən qurumun daimi üzvüdür və belə olan halda, Fransa Senatı nəyi müzakirə edir və niyə edir? Səbəb nədir? Eyni zamanda, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qərarına zidd qərar qəbul etmək bu təşkilatın nüfuzuna kölgə salır və beynəlxalq hüququn pozulmasıdır. Bu, o deməkdir ki, yuxarı instansiya məhkəməsinin qərarını daha kiçik instansiya məhkəməsi yenidən müzakirəyə çıxarıb qərarı pozur və yeni qərar qəbul edir. Bu fikirlər İsrail Təhlükəsizlik Akademiyasının Fransa Senatının Azərbaycan əleyhinə qəbul etdiyi qətnaməyə dair açıqlamasında yer alıb.

6 Qarabağın görkəmli simaları

Səfərali bəy Vəlibəyov (1861-1902)

Zaqafqaziya (Qori) Müəllimlər Seminariyasının məzununu, görkəmli maarif xadimi, pedaqoq, publisist Səfərali bəy Şıxhəsən bəy oğlu Vəlibəyov 1861-ci ildə Şuşa şəhərində anadan olmuşdur. Molla yanında təhsil alarkən ərəb və fars dillərinə mükəmməl yiyələnmişdir. 1875-1879-cu illərdə Şuşa şəhər rus məktəbinə təhsil almışdır.

1879-cu ildə Aleksey Çernyayevski tələbə toplamaq məqsədi ilə Şuşada olarkən gənc Səfərali bəylə söhbət aparmış, zirək və bacarıqlı olduğunu görüb onu Zaqafqaziya Müəllimlər Seminariyasının nəzdində açılmış Azərbaycan bölməsinə aparmış, onu seminariyanın 2-ci sinfinə qəbul etmişdir.

Seminariya həyatı, ordakı təlim-tərbiyə sistemi başqa seminaristlər kimi Səfərali bəy Vəlibəyovun da mənəvi inkişafına müsbət təsirini göstərmişdir. Gələcək müəllim təhsilinin ilk günlərindən başlayaraq özünü qabil və işgüzar bir gənc kimi göstərir, tədris fənlərinə dərinləndirən yiyələnir, dünyəvi ədəbiyyatı nümunələrini mütaliə edir, pedaqogika elmi haqqında təhsil alır.

Qori müəllimlər seminariyası nəzdində açılmış ibtidai məktəbdə müəllim olmadığına görə Çernyayevski özü ona rəhbərlik edirdi, məktəbdə

şagirdlərə Azərbaycan və rus dillərində dərs keçirilirdi, onlar əsas şöbəyə hazırlanırdılar. Çernyayevski sonralar bu vəzifəni tutmağa Səfərali bəy Vəlibəyovu hazırlamışdır. 1881-ci ildə seminariyanı bitirən S.Vəlibəyov burada ibtidai məktəb müəllimi vəzifəsində saxlanılır və 1896-cı ilə qədər seminariyada fəaliyyət göstərir.

1883-cü ilin yay tətili zamanı Şuşada istirahət edən S.Vəlibəyov burada bir nümunəvi məktəb açaraq uşaqlara savad öyrədirdi. Onun məktəbində müxtəlif təbəqələrdən 25 nəfər şagird təhsil alırdı. O, tədrisi səs üsulu ilə aparır və yerli məktəbdarlara da səs üsulunun üstünlüyünü nümayiş etdirirdi. S.Vəlibəyov 1896-cı ildə Qoridən Bakıya köçmüş, burada bir il Bakı real məktəbində müəllimlik etmişdir.

1897-ci ildə isə Bakı Gömrükxanasında tərcüməçi vəzifəsində çalışmağa başlamışdır. Səfərali bəy Vəlibəyov XIX əsr Azərbaycan pedaqoji tarixinin simalarından biri hesab edilir. O, Zaqafqaziya (Qori) Müəllimlər Seminariyasını bitirən ilk üç Azərbaycanlıdan biri olmuş, ömrünün 16 ilini pedaqoji işə sərf etmişdir. Bu müddət ərzində C.Məmmədquluzadə, N.Nərimanov, S.S.Axundov kimi şəxsiyyətlər ibtidai təhsillərini Vəlibəyovdan almışdır. Öz pedaqoji və maarifçi fəaliyyətinə görə Səfərali bəy Vəlibəyov bir neçə orden və medalla təltif olunmuşdur: 1888-ci ildə III dərəcəli "Müqəddəs Stanislav ordeni", III dərəcəli "Müqəddəs Anna ordeni", "İmperator III Aleksandr hökmdarlığının xatirəsinə" medalı, Buxara əmirliyinin I dərəcəli "Buxara ulduzu" ordeni, İranın IV dərəcəli "Şiri Xurşid ordeni".

Səfərali bəy İran şahzadəsi Bəhmən Mirzə Qacar Qovanlının qızı Xurşid xanım ilə ailə qurmuşdur. Nigar xanım və Sürəyya xanım adlı qızları dünyaya gəlmişdir. Ədib və müəllim Süleyman Sani Axundovun dayısıdır. Səfərali bəy Vəlibəyov ömrünün 42-ci ilində - 1902-ci il avqustun 31-də Bakıda ürək xəstəliyindən dünyasını dəyişmişdir.

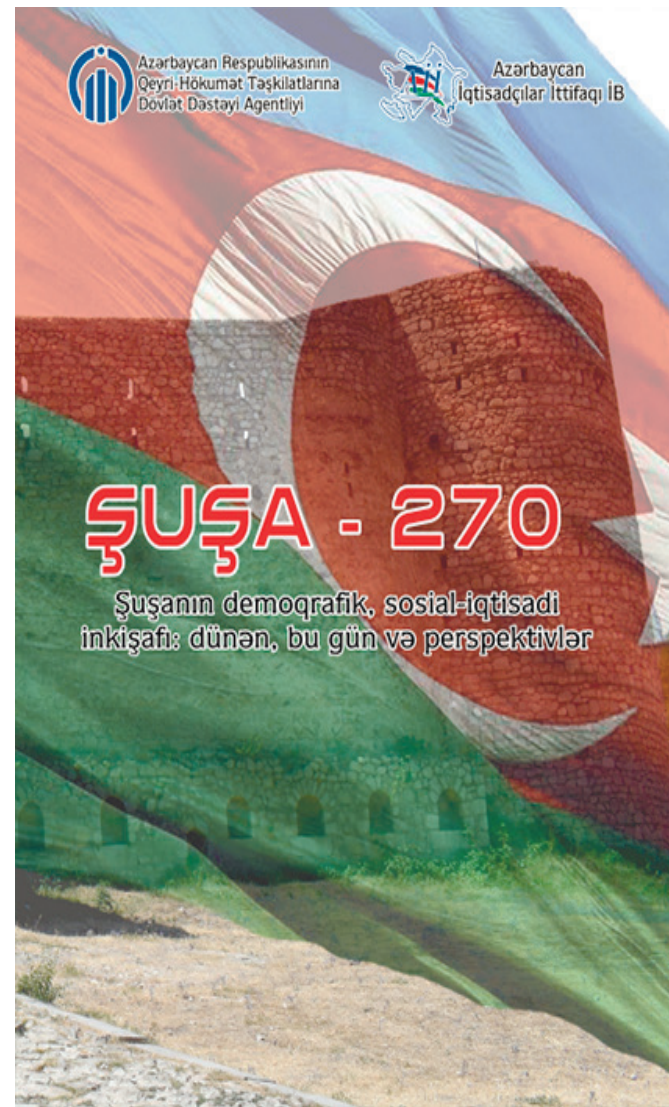
"Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı" İctimai Birliyi layihənin icrasını başa çatdırıb

Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin "Şuşa ili" çərçivəsində elan etdiyi xüsusi qrant müsabiqəsinin qalibi olan "Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı" İctimai Birliyi "Şuşa rayonunun demografik, sosial-iqtisadi inkişaf vəziyyəti və perspektivləri" adlı layihənin icrasını başa çatdırmışdır. Layihə çərçivəsində "Şuşa-270. Şuşanın demografik, sosial-iqtisadi inkişafı: dünən, bu gün və perspektivlər" adlı kitab işiq üzü görmüşdür.

Kitabda Şuşanın iqtisadi, sosial, demografik göstəriciləri son 100 illiyin ayrı-ayrı dövrləri üzrə kompleks araşdırılmış, onun dünənini, bu günü və gələcək inkişafı barədə təklif və tövsiyələr verilmişdir. Qarabağ regionunun, xüsusən Şuşanın kompleks göstəricilərinin müqayisəli təhlili əsasında kurort imkanları araşdırılmış, burada beynəlxalq miqyaslı müalicə ocaqlarının yaradılması ilə bağlı təkliflər hazırlanmışdır.

Nəfis tərtibatda hazırlanmış bu kitabda Şuşanın işğaldan əvvəlki və işğaldan sonrakı dövrləri barədə geniş məlumat verilib, hazırda orada aparılan bərpa, quruculuq işləri öz əksini tapıb.

Bu günlərdə kitabın təqdimat mərasiminin keçirilməsi nəzərdə tutulur.

"Avropada inflyasiya 2023-cü ilin birinci yarısında zirvəyə çatacaq"

"Avropada, o cümlədən Fransada inflyasiya gələn ilin ilk yarısında zirvəyə çatmalıdır". Bunu Avropa Mərkəzi Bankının (ECB) İdarə Heyətinin üzvü Francois Villeroy de Galhau bildirib. Fransa Mərkəzi Bankının da rəhbəri olan Villeroy inflyasiyanın ECB-nin 2 faizlik hədəfinə 2 və ya 3 il ərzində qayıtmasının gözləndiyini bildirib.

Qlobal borc üçüncü rübdə azalıb

Beynəlxalq Maliyyə İnstitutu (IIF - Institute of International Finance) rüblük hesabatında dolların bahalaşması səbəbindən qlobal borc səviyyəsinin ilin üçüncü rübündə aşağı düş-

düyünü bildirib. Bu azalmaya baxmayaraq, inkişaf etməkdə olan ölkələrin borc/ÜDM nisbətinin artmaqda davam etdiyini bildirilib. IIF "Qlobal Borc Monitoru"

adlı rüblük hesabatında qlobal borc səviyyəsinin üçüncü rübdə 6,4 trilyon dollar azalaraq təxminən 290 trilyon dollara düşdüyünü açıqlayıb. Hesabatda borcun ümumi məbləğinin azalmasının dolların bahalaşması ilə bağlı olduğunu vurğulanıb. Bildirilib ki, 2021-ci ilin birinci rübündə pik həddinə çatan qlobal borcun ölkələrin ümumi daxili məhsuluna (ÜDM) nisbəti 343 faizə enib və beləliklə, azalma altıncı rübdə də davam edib. Bununla belə, inkişaf etməkdə olan ölkələrin borc/ÜDM nisbətinin artmaqda davam etdiyini, xüsusilə maliyyə sektorunda 254 faizə çatdığı bildirilib.

Bloomberg: Rusiyanın "Mir" ödəniş sistemi iflasa uğrayıb

Doqquz ölkədən altısının "Mir" ödəniş sistemində xidmətdən imtina etməsi Rusiyanın iqtisadi sanksiyalar qarşısında "Visa" və "Mastercard"a öz alternativini yaratmaq istəyini iflasa uğradıb. Bu barədə "Bloomberg" məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, Rusiyanın "Mir" ödəniş sisteminin fəaliyyət göstərdiyi doqquz ölkədən altısında banklar ABŞ-ın sanksiyaları təhlükəsi fonunda onu dəstəkləməkdən imtina ediblər. Nəşr bildirib ki, hazırkı vəziyyə-

ti "çökmə" və Rusiyanın maliyyə izolyasiyası şəraitində "Visa" və "Mastercard"a öz alternativini yaratmaq cəhdinin uğursuzluğu adlandırmaq olar. Agentliyin analitikləri qeyd ediblər ki,

Rusiya Mərkəzi Bankını həтта "dost" ölkələrin belə "Mir"dən istifadə etməkdən imtina etməsi təəccübləndirib. Ona görə də Mərkəzi Bank bu sistemə alternativ axtarmağa başlayıb.

400 min tondan çox Rusiya gübrəsi Avropa limanlarında dondurulub

"Hazırda sanksiyalara görə 400 min tondan çox Rusiya gübrəsi Avropa limanlarında dondurulub".

Bunu Rusiya Sənayeçilər və Sahibkarlar İttifaqının Mineral gübrələrin istehsalı və satışı üzrə Komissiyasının sədri

Dmitri Mazepin Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə görüşü zamanı bildirib.

"Əsas problem, yəqin ki, Avropa limanlarında kifayət qədər böyük miqdarda gübrənin dondurulmasıdır. Estoniya, Latviya, Belçika, Hollandiya limanlarında "Uralchem" in 262 min ton, "Akron" un 52 min ton və "EuroChem" in 100 min ton gübrəsi saxlanılıb", - deyərək bildirib.

Mazepin əlavə edib ki, "Uralchem" BMT-dən Afrikaya pul-suz çatdırılmaq üçün Avropadakı 262 min ton gübrənin hamısının blokdan çıxarılmasını xahiş etmək istəyir.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Akademik Ziyad Səmədzadə AAK-nın şöbə müdiri Mübariz Məmmədliyə anası **SEVİL XANIMIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Elşən Hacızadə AAK-nın şöbə müdiri Mübariz Məmmədliyə anası **SEVİL XANIMIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Arif Hüseynov AAK-nın şöbə müdiri Mübariz Məmmədliyə anası **SEVİL XANIMIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Təsisçi:
Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ
Baş redaktor:
Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:
Ziyad Səmədzadə, Aytən Səmədzadə, Qüdrət Kərimov,
Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Məhiş Əhmədov,
Müşfiq Atakişiyev, Bəyalı Ataşov, Zəhid Məmmədov, Mirqasım Vahabov,
Süleyman Qasımov, Ədalət Muradov, Vahid Novruzov,
Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Abbas Əliyev

Dizayner:
Lamiyə NƏBİYƏVA

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyar Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. "İQTİSADİYYAT" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnmiş, "Azərmedia" MMC mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 1500